

Curriculum

pentru cercul

**”DEPRINDERI DE VIAȚĂ ȘI EDUCAȚIE PENTRU
CARIERĂ”**

(clasele VIII-IX-a)

**Autori: Lia SCLIFOS, Pavel CERBUȘCA,
experți naționali în domeniul educației**

Chișinău, 2023

CUPRINS

1. Preliminarii
2. Repere conceptuale
3. Administrarea activității cercului
4. Sistemul de competențe
 - 4.1. Competența de bază
 - 4.2. Competențe specifice
5. Unități de învățare
6. Repere metodologice
7. Resurse bibliografice

1. PRELIMINARII

Necesitățile actuale ale copiilor și a părinților de a pregăti elevii pentru a alege viitoarea profesie, necesită elaborarea și pregătirea unor materiale drept suport pentru actorii educaționali în realizarea obiectivelor de dezvoltare în carieră. Dezvoltarea competențelor ce țin de deprinderile de viață și determinarea viitoarei cariere evidențiază necesitatea educației pentru carieră ca parte componentă a sistemului educațional, inclusiv a celui extrașcolar. Documentul curricular de față a fost elaborat ca un răspuns la necesitatea de a oferi contexte de învățare relevante elevilor din gimnaziu (clasele a VIII-IX-a) pentru a lua decizii privind cariera.

Actualul document a fost dezvoltat ținându-se cont de reformele din sistemul educațional, de cadrul normativ privind activitatea extrașcolară:

- a) [Curriculum-de-baza-Competente-pentru-educatia-si-invatamantul-extrascolar.pdf](#)
- b) [6_curriculum_eie_cultura_si_societate.pdf](#)
- c) https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_refranta_al_educatiei_si_invatamantului_extrascolar.pdf

De asemenea au fost luate în considerație actualele provocări cu care se confruntă elevii, în mod special în procesul de luare a deciziilor privind parcursul lor educațional după finalizarea gimnaziului.

Rolul sistemului educațional în dezvoltarea competențelor de proiectare a carierei și dezvoltare a deprinderilor de viață devine și mai important, în contextul numărului mare de copii care nu trăiesc cu cel puțin unul dintre părinți, ai așa-numiților *orfanilor albi* sau *orfanii sociali* - copii ai căror părinți lucrează peste hotare și nu participă zi de zi la creșterea și educația acestora. Prin urmare, pentru mulți copii din Republica Moldova comunicarea cu părinții este una limitată, mediată tehnologic, de la distanță, adeseori, inexistentă tocmai în etapele de maturizare când ei au cel mai mult nevoie de suportul părinților.

Elaborarea Curriculumului pentru cercul de "Deprinderi de viață și Educație pentru carieră" este centrată în mod efectiv pe:

- *nevoile și așteptările elevilor cu privire la pregătirea necesară privind planificarea și dezvoltarea unei cariere de succes;*
- *noile provocări generate de factori precum: pandemia, migrația, sărăcia, inechitatea socială, creșterea ponderii vieții în mediu virtual etc. ;*
- *importanța de a valorifica oportunitățile pentru acumularea experienței de muncă, prin asumarea deciziilor privind traseul educațional și profesional;*
- *prevederile documentelor strategice naționale și internaționale cu privire la educația pentru carieră.*

Beneficiarii acestui curriculum sunt:

- cadrele didactice și manageriale din învățământul gimnazial.
- elevii din gimnazii.
- părinții/reprezentanții legali ai elevilor din gimnazii.
- reprezentanții serviciilor de suport pentru elevi, precum și alți actori interesați.

Conform prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova (Monitorul Oficial Nr. 319-324 art. nr: 634), Capitolul VII. Articolul 36. (1) ”Învățământul extrașcolar se realizează în afara programului și activității școlare prin activități complementare procesului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ și are menirea să dezvolte potențialul cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și tinerilor, să răspundă intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber”.

Astfel, educația pentru carieră prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii.

Deprinderile de viață și Educația pentru carieră pot fi realizate prin programe de educație pentru dezvoltarea carierei cu obiective care urmăresc:

- *stimularea capacității persoanei de a avea o bună imagine de sine;*
- *valorificarea oportunităților, provocărilor, șanselor;*
- *autodezvoltarea abilităților de management al carierei;*
- *aplicarea instrumentelor pentru a identifica vocația și a lua decizii de carieră;*
- *identificarea unui loc de muncă și a fi pregătit pentru aceasta.*

Scopurile, atitudinile și deciziile sunt determinate de mediul social, valorile familiale, expectanțele sociale, contextul economic, aprecierea de sine, precum și de oportunitățile de descoperire și dezvoltare a intereselor, abilităților, accesul la diverse oportunități educaționale și profesionale. Din aceste considerente ghidarea în carieră a elevilor este un deziderat mereu actual care presupune un sistem de acțiuni educative bazate pe repere metodologice pe care le realizează educatorul întru susținerea discipolului în procesul de proiectare a carierei.

2. REPERE CONCEPTUALE

Scopul major al ghidării în carieră este de a pregăti elevii să își asume responsabilitatea pentru viitorul lor personal și profesional. Elevii trebuie educați ca să poată valorifica oportunitățile legate de carieră, precum și de a se adapta/ ajusta ușor la realitățile sociale, reieșind din schimbările rapide ce vizează contextul național, local sau internațional. Prin dezvoltarea/consolidarea deprinderilor de viață ce țin de recunoașterea și identificarea propriilor abilități, interese și necesități individuale, precum și modul în care acestea sunt racordate la lumea muncii, elevii dobândesc acele abilități necesare pentru viața de adult.

Recomandările privind activitatea conducătorului de cerc sunt corelate cu finalitățile activității proiectate pentru elevi (materialele suport pentru elevi). Misiunea profesorilor/ conducătorilor de cerc este de a organiza activități de ghidare în carieră a elevilor și a-i susține în procesul de proiectare a carierei. Misiunea părinților/ îngrijitorilor este de a continua acest proces în condiții nonformale.

Pentru a eficientiza activitățile organizate, se va pune accent pe implicarea activă a elevilor, prin sarcini cu un pronunțat caracter aplicativ. Un aspect specific recomandat este

de a aplica metacogniția ca și parte integrantă a activităților de ghidare în carieră. Este important ceea ce se învață, dar este și mai important de a conștientiza cum am făcut acest lucru, ce ne-a ajutat, ce putem face altfel, ce merită să repetăm etc.

Activitățile de ghidare în carieră sunt planificate în baza cadrului de învățare și gândire ERRE (Evocare/ Realizarea sensului/ Reflecție/ Extindere, care face parte și a Curricula la diferite discipline școlare, doar că contextul de învățare organizat pe clase și lecții nu permite cadrului didactic să ofere suficient timp pentru reflecții, chiar dacă acestea au un rol foarte important în procesul de învățare. Din aceste considerente, cercurile oferă un cadru mai deschis pentru a aplica reflecția într-o manieră interesantă și atractivă din punct de vedere metodologic.

Astfel, se propune conceptul de "activitate înghețată", ceea ce presupune organizarea unor discuții reflexive după fiecare etapă a cadrului ERRE. Aceasta este un proces de învățare după învățare, un proces de metacogniție planificată. La fel elevilor li se poate recomanda să completeze un portofoliu (preponderent în format electronic) în care să includă produsele activităților practice, cu preponderență cele rezultate din realizarea sarcinilor la rubrica ACȚIONEAZĂ!

3. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚII CERCULUI:

Cercul de "Deprinderi de viață și Educație pentru carieră" este o oportunitate pentru elevii din clasele a VIII-IX-a de a-și dezvolta competența de planificare a carierei și luarea deciziei privind alegerea acestui tip de activități le aparține subiecților educaționali. Prin urmare, activitățile de cerc sunt planificate de managementul instituției, în funcție de interesele elevilor, în baza unor cereri colectate. La nivel de instituție se va decide și numărul de ore.

Statutul activităților	Clasa	Nr. de ore recomandat săptămânal	Nr. de ore recomandat anual
Cerc extracurricular: <i>"Educație pentru carieră"</i>	VIII-a	1	34
	IX-a	1	34

4. SISTEMUL DE COMPETENȚE

4.1 Competența de bază:

- Competența de proiectare a carierei.

4.2 Competențe specifice (clasa a VIII-IX-a):

- *Competența de autoevaluare a potențialului individual din perspectiva proiectării carierei;*

- Competența de informare privind oportunitățile de evoluție în carieră și perspectivele pieței muncii;
- Competența de realizare a marketingului personal și vocational;
- Competența de a lua decizii privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori.

5. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Clasa a VIII-a

Unitatea I. CUNOAȘTEREA DE SINE

Unități de competențe	Unități de conținut recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Explicarea noțiunilor de "carieră" și "educație pentru carieră"; - Autoevaluarea propriului potențial în domeniul carierei; - Identificarea factorilor care pot influența deciziile de carieră; - Analiza diverselor informații privind profesii în diferite domenii; - Analiza critică a oportunităților de evoluție în carieră.	• Învăț să mă cunosc mai bine. • Vreau să devin o personalitate de valoare. • Îmi identific propriile abilități și interese. • Descoper și dezvolt competențe mele. • Relația mea cu persoanele cu care interacționez. • Identific oferte educaționale după finalizarea gimnaziului. • Elaborez documente care mă reprezintă. • <u>Învățare bazată pe proiect:</u> "Viziunea mea de carieră"	- Test de autocunoaștere; - Joc didactic: "Știu cine sunt?!"; - Chestionar "Mă descoper pe mine" - Interviu cu o persoană angajată în câmpul muncii; - Plan individual de acțiuni referitor la orientarea profesională; - Proiecte de grup: "Relațiile cu persoanele cu care interacționăm". - Analiza critică a unor desene și imagini pe subiecte legate de carieră; - Interviu cu elevii din clasele mai mari/ absolvenții școlii pe subiecte despre alegerea profesiei și modalități de luare a deciziilor; - PPT/ video despre o profesie din domeniu; - Test pentru identificarea intereselor profesionale; - Prezentarea proiectelor individuale și de grup; - Discuții dirijate despre profesiile viitorului; - Joc didactic: "Visuri și idei de carieră".

Unitatea de învățare nr. 2: LUMEA PROFESIILOR

Unități de competențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Descrierea unor profesii și specificul lor; - Analiza profesiilor în raport cu vocația și interesele subiectului; - Luarea unor decizii privind cariera și orientarea profesională; - Analiza critică a diverselor opinii și păreri despre profesii și carieră.	• Cunoșc despre profesii. • Profesiile se deosebesc între ele. • E bine să avem o profesie. • Profesiile viitorului versus profesiile tradiționale. • Profesii feminine/ profesii masculine. • Mă pregătesc de o profesie. • <u>Învățare bazată pe proiect:</u> <i>Profesia pe care doresc s-o îmbrățișez.</i>	- Analiza unei profesii din diverse perspective; - Tabel conceptual: "Profesii și implicații personale"; - Listă cu instituții care pregătesc specialiști în diverse domenii; - Discuții în contradictoriu: "Profesia care mi se potrivește"; - Interviu în trei trepte: Mă pregătesc de o profesie"; - Test de capacitate; - Proiect individual de carieră; - Mini-cercetare: "Profesii masculine/ profesii feminine". - Plan de acțiuni în domeniul carierei; - Vizită de documentare a unei instituții de învățământ care pregătește specialiști în domeniul ales; - Expoziție tematică: Prezentarea proiectelor de carieră în școală/ comunitate.

Unitatea de învățare nr. 3: MĂ PREGĂTESC PENTRU VIAȚA PROFESIONALĂ

Unități de competențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Identificarea modalităților de pregătire pentru carieră și selectarea unei profesii; - Analiza critică a unor riscuri și beneficii în alegerea unei profesii; - Elaborarea criteriilor de analiză a unor produse în domeniul carieri; - Autoevaluarea propriului potențial privind cariera și viitoarea profesie.	•În căutarea unui loc de muncă. •Propriile interese și așteptări în câmpul profesional. •Așteptările patronii de la un potențial angajat. •Asigurarea succesului în procesul de angajare. •Angajatul între drepturi și responsabilități. •Condiții de muncă și standarde de viață. •Securitatea muncii și respectarea normelor regulamentare. •Valoarea unui salariu. Venituri din diverse surse. •<u>Învățare bazată pe proiect:</u> <i>Cum îmi imaginez o zi din viața mea profesională.</i>	- Portretul unui specialist de succes; - Întâlniri cu persoane-resurse din domenii diferite; - Listă de locuri de muncă în comunitate/ regiune; - Simulare: Sunt angajator/ angajat; - Interviu cu un specialist din domeniul ales privind profesia sa; - Studierea unor anunțuri de angajare și analiza condițiilor oferite; - Întocmirea unui plan de angajare; - Discuții dirijate cu colegi: "Asigurarea succesului în procesul de angajare". - Crearea unui anunț pe avizierul școlii/ unei instituții din comunitate; - Mini-cercetare: "Oferte de muncă și salarii" - Prezentarea portofoliului personal/ al grupului.

Clasa a IX-a

Unitatea de învățare nr. 1: MĂ INFORMEZ PENTRU A DECIDE CE PROFESII MI SE POTRIVESC

Unități de competențe	Unități de conținut recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Analiza conceptului de carieră și a factorilor care pot influența deciziile de carieră; - Luarea deciziilor informate privind cariera, pornind de la autocunoașterea potențialului propriu; - Analiza critică a informațiilor privind profesiile de azi și de mâine în diferite domenii pentru a lua decizia privind profesiile care se potrivesc.	Aspecte generale privind cariera și deciziile de carieră	Interviu cu o persoană din comunitate privind deciziile de carieră
	Factori care pot influența deciziile mele de carieră	Plan de acțiuni pentru depășirea influențelor negative
	Învăț să iau decizii informate	Aplicarea modelului de luare a deciziei în diferite situații. Descoper capacitatea mea de decizie - Test
	Autocunoașterea – un pas sigur spre o carieră de succes	Interpretează imaginea. Chestionar ”Imaginea de sine”
	Mă informez despre profesiile de azi și mâine din domeniul sănătate și stare de bine	Minicercetare: Profesii ale viitorului în domeniul sănătate și stare de bine utile pentru comunitatea în care trăim
	Mă informez despre profesiile de azi și mâine din domeniul mediu și sustenabilitate	Comunic cu reprezentanții primăriei pentru a decide ce profesii din acest domeniu ar contribui la dezvoltarea comunității
	Mă informez despre profesii de azi și mâine din domeniile media și educație	Proiect școlar cu profesiile alese de colegii de grup. Expoziția proiectelor prezentate pe postere.
	Mă informez despre profesii de azi și mâine din domeniile logistica orașelor și sfera socială	Desene cu o comunitate a viitorului. Colectarea reacțiilor la desene în comunitate.
	Mă informez despre profesii de azi și mâine din domeniile tehnologia informației și vânzări	Interviu cu o persoană în domeniu. Prezentarea rezultatelor interviului.
	Mă informez despre profesii de azi și mâine din domeniile sport și agricultură	Desene la teme: • O comunitate agricolă • O comunitate sportivă PPT despre o profesie din domeniu.
	Mă informez despre profesii de azi și mâine din domeniul inginerie și materiale avansate	Desenez un inginer al viitorului. Interviu cu un inginer sau un angajat în vânzări.
	Identific profesii, domenii profesionale în care cred că aş putea sa-mi dezvolt o carieră	Test pentru identificarea intereselor profesionale. Interviu cu un specialist din domeniul care se potrivește.
	<u>Gala visurilor de carieră:</u> Festivalul profesiilor	Prezentarea diferitor profesii. Prezentarea impresiilor de la activitatea ”Sunt umbra unui specialist” Expoziție cu visuri de carieră.

Unitatea de învățare nr. 2: **ÎMI PROIECTEZ CARIERA CU RESPONSABILITATE**

Unități de competențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Corelarea intereselor profesionale cu ofertele educaționale; - Identificarea intereselor ocupaționale și a competențelor necesare; - Luarea deciziilor informate privind cariera pornind de la autocunoașterea potențialului propriu.	Identific profesii care mi se potrivesc	Accesarea platformei https://testcariera.anofm.md/ Analiza SWOT a profesiei potrivite. Umbra unui specialist. Reflecții
	Studiez ofertele educaționale din țară și de peste hotare privind profesia aleasă	O listă cu instituții de învățământ care pregătesc specialiști în domeniul care se potrivește. Vizită de documentare a unei instituții de învățământ care pregătește specialiști în domeniul ales. Prezentarea instituțiilor.
	Cercetez competențe necesare pentru a avansa în carieră	Selectează competențe care ar fi necesare pentru o avansare în carieră în domeniul ales. Discutarea deciziei cu un specialist în domeniu pentru a afla opinia lui.
	Decid ce aleg să fiu: angajat, angajator/antreprenor, freelancer	Interviu în triade. Test: Angajat, angajator sau freelancer.
	Elaborez proiectul meu de dezvoltare a carierei	Proiect de carieră. Prezentarea avantajelor și limitelor acestor ocupații. Elevii discută despre profesiile selectate, planul lor de acțiuni, specificul comunității în care trăiesc și în ce măsură cariera lor corelează cu nevoile comunității.
	<i>Gala proiectelor de carieră: De la visuri spre proiecte de carieră</i>	Prezentarea proiectelor de carieră în gală unde sunt invitați reprezentanți APL, antreprenori, persoane de diferite profesii.

Unitatea de învățare nr. 3: **STUDIEZ PIATA FORȚEI DE MUNCĂ DIN PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE**

Unități de competențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și produse ale învățării
- Identificarea valorilor, riscurilor și beneficiilor pentru o carieră de succes; - Elaborarea instrumentelor de marketing pentru explorarea oportunităților și acumularea experienței de muncă.	Cercetez riscuri și beneficii pentru o carieră de succes în domeniul ales	Lista cu persoane de referință în domeniu. Umbra unui specialist.
	Valoarea muncii pentru mine	Testul: Valori în muncă Interviu cu un specialist din domeniul ales privind valorile în muncă.
	Identific oportunități de angajare în câmpul muncii	Selectarea anunțurilor de angajare și analiza condițiilor oferite. Elaborarea unui plan de angajare.
	Elaborez un CV convingător	Elaborarea unui CV Consultarea lui cu o persoană terță.
	Acumulez experiență de muncă	Recomandări pentru colegi: Cum poți acumula experiență de muncă. Crearea unui leaflet cu recomandări și distribuirea lui în școală.
	<u>Zilele carierei: O carieră de succes acasă!</u>	Prezentarea profesiilor alese și a rezultatelor activității "Umbra unui specialist". Întâlniri cu oameni de succes din diferite domenii.

6. REPERE METODOLOGICE DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE

Pentru a organiza activitățile de cerc cu elevii în mod interesant și atractiv se recomandă aplicarea cadrului de învățare și gândire ERRE (Evocare/ Realizarea sensului/ Reflecție/ Extindere), concretizat prin sarcini care monitorizează aplicarea lui. Acest cadru metodologic este eficient în procesul de formare a competenței de proiectare a carierei. La etapa de Evocare este creat contextul în care elevii își amintesc ce știu despre subiectul abordat, încep să se gândească la subiect.

Prin urmare elevii vor realiza sarcini de tipul *Implică-te*. Astfel, implicându-se și comunicând elevii se sprijină și se completează reciproc, conturând scheme cognitive și experiențe comune, exteriorizând condițiile prealabile necesare pentru a discuta despre diferite subiecte ce țin de proiectarea carierei, luarea deciziilor de carieră și responsabilitatea pentru aceste decizii.

Durabilitatea înțelegerii depinde de procesul de corelare a informațiilor noi cu achizițiile anterioare, de aceea un alt aspect al evocării este motivarea pentru explorarea subiectului și stabilirea scopului propriu în această investigație. Pornind de la premisa că una din condițiile formării competențelor este disponibilitatea de a acționa, evocarea este resursa incontestabilă pentru crearea acestei condiții.

A doua etapă a cadrului ERRE este Realizarea Sensului. La această etapă, cel care învață vine în contact direct cu informația nouă. Sarcina principală este de a menține implicarea și interesul, stabilite la Evocare, de a acoperi noi domenii de cunoaștere, de a încuraja analiza critică, analiza comparativă și sinteza – aspecte foarte utile în formarea

competențelor. Astfel la etapa respectivă, elevii vor avea sarcini ce țin de *Informează-te!* (prin lectură, ascultare activă) și sarcini ce țin de reproducerea, traducerea, interpretarea, aplicarea, analiza materialului nou, adică *Procesează informația!*

Elevilor li se pune la dispoziție informație în diferit format: text, miniprelegere, film, PPT etc. Astfel, se completează, se modifică schema cognitivă inițială a elevului, dar pentru a crea legături durabile în interiorul ei, trebuie construit contextul necesar pentru formarea atitudinilor. Acest obiectiv poate fi realizat la Reflecție, când elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ schema cognitivă inițială, pentru a include în ea noi concepte. La etapa Reflecție elevilor li se propun sarcini de tipul *Comunică și decide!* (în unele situații, în funcție de sarcina didactică, acest pas este aplicabil și la etapa de Realizare a sensului) și sarcini de tipul *Exprimă-ți atitudinea!*

Elevilor li se propune să identifice argumente în susținerea ideilor sale. În baza informației analizate la Realizarea sensului ei comunică și își exprimă ideile, viziunile lor. În cazul când procesul de învățare finisează aici, există riscul ca modelul comportamental neexersat și în alte situații, simulate și/ sau autentice, să fie uitat, să nu devină un comportament firesc în alte contexte. Pentru a minimaliza acest risc, se propune etapa Extindere.

Dacă la Reflecție s-a conturat sistemul de cunoștințe, abilități și atitudini, pentru a definitiva ciclul firesc de formare a competențelor, la etapa Extindere este nevoie de a le aplica în diferite situații de integrare. Astfel, corelarea dintre teorie și practică devine evidentă. Elevii aplică cele însușite la ore în situații de integrare simulate și/sau autentice.

În așa fel se creează un context pentru simularea, exersarea competențelor, sarcini care pun elevii în situația de a acționa, a ieși din cadrul clasei, al orei, al școlii în comunitate, la o instituție, întreprindere etc., aplicând sarcini de tipul *Acționează!* De exemplu, elevii pot realiza o mică investigație, discutând cu părinții, rudele, vecinii, diferiți specialiști despre ocupațiile lor, despre munca pe care o fac, despre gradul de satisfacție, salariul primit etc.

În baza informației colectate ei prezintă rezumate și discută cu colegii despre rezultate. Rolul conducătorului de cerc este de a crea situații de învățare, în cadrul cărora elevii să-și conștientizeze demersurile de învățare, rezultatele, neajunsurile și să-și perfecționeze continuu activitățile. Planificată astfel, învățarea capătă sens, sporește motivația elevilor pentru învățare și orele de cerc îl ajută să-și dezvolte competența de proiectare a carierei, competență necesară pe parcursul întregii vieți.

Datorită faptului că cercul conferă mai multă libertate de decizie conducătorului de cerc, proiectele didactice și materialele pentru elevi pot fi aplicate integral sau parțial. În cazul aplicării parțiale, conducătorii de cerc vor decide care este volumul optim de informație și sarcini pentru elevii lor și apoi vor restructura demersul, ținând cont de temă, metodologia axată pe cadrul de învățare și gândire ERRE, nevoile elevilor, situația concretă de învățare.

Evaluarea este o parte indispensabilă a oricărui proces de învățare. La cercul de "Educație pentru carieră" accentul este pus pe evaluarea autentică. La fiecare ședință elevilor li se propun activități care îi pun în situația de a acționa, a trăi o experiență despre care vor discuta la etapa de evocare a următoarei întâlniri. Sarcinile de tipul *Acționează!* finalizează cu elaborarea diferitor produse. Ulterior, aceste produse pot fi evaluate sau autoevaluate și păstrate într-un *Portofoliu personal*.

Astfel, elevii pot urmări evoluția intereselor profesionale, își asumă responsabilitate pentru acțiunile realizate și însușesc un set de instrumente care îl ajută în luarea primei decizii de carieră, decizia privind traseul educațional după finalizarea gimnaziului.

7. RESURSE BIBLIOGRAFICE

1. Ardelean R., Baltreniene, ș.a. *Copilul meu alege o carieră*. //Pe: www.ru.scribd.com/doc/17402728/Copilul-meu-isi-alege-o-cariera#scribd
2. Beldiga C., Cojocaru V., ș. a. *Învăț să fiu. Ghid pentru psihologii școlari, diriginți, profesori*, Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2006. 228 p.
3. Băban, A. *Consiliere educațională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, București, 2009.
4. Cartaleanu, T.; Cosovan, O.; Goraș-Postică, V.; Lîsenco, S.; Sclifos, L., *Formarea competențelor prin strategii didactice interactive*, Centrul Educațional PRO DIDACTICA, Chișinău, 2008.
5. *Consilierea și orientarea în carieră – ghid pentru studenți și absolvenți*. Universitatea Politehnică din București, Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră, 2008.
6. Dalat, Y. *Ghidul reușitei tale profesionale*, Editura Polirom, Iași, 2003.
7. Dandara O., *Ghidarea și proiectarea carierei în contextul educației permanente*. Chișinău: CEP USM, 2012.
8. Dandara, O., Mija, V. *Proiectarea carierei și ghidarea în carieră: Suport metodologic pentru elevii și cadrele didactice din învățământul secundar vocațional-tehnic*. CEP USM, Chișinău, 2014.
9. 20. Jigău, M. *Consilierea carierei. Compendiu de metode și tehnici*. Editura SIGMA, București, 2007.
10. Ghica, Vasile (1998). *Ghid de consiliere și orientare școlară pentru orele de dirigenție*, Iași: Polirom.
11. *Ghid de angajare pentru tineri. O carieră de succes acasă*. Chișinău, 2019, 20 p.
12. Golovei L. *28 ore pentru cariera mea: Ghid metodologic pentru psihologii școlari și diriginți*. Chișinău: Primexcom, 2015. - 222 p.
13. Gulei, M-E., Serea, A. *Orientarea și consilierea în carieră: Ghidul profesorului*. Editura Spiru Haret, Iași, 2011.
14. Gulei, M-E., Serea, A. *Orientarea și consilierea în carieră: manualul elevului*. Editura Spiru Haret, Iași, 2011. 31. Guțu V. (coord.),
15. Lemeni, G., Axente, A. *Consiliere și Orientare. Ghid de educație pentru carieră. Activități pentru clasele IX-XII/SAM*, 2004.
16. Lemeni, G., Miclea, M. *Consiliere și Orientare. Ghid de educație pentru carieră*, 2010.
17. Măgurianu, L. A., Azoitei, N. D. *Un ghid mic pentru o carieră mare*. Ediția a II-a revizuită, Asociația Alternative Sociale, Iași, 2006.
18. Salomia, E., Marcinschi, M. *Ghidul carierei mele*. București: Centrul Educația 2000+, 2002.
19. Sclifos L., Goraș-Postică V. ș.a., *O competență-cheie: a învăța să înveți. Ghid metodologic*, Chișinău, C. E. PRO DIDACTICA, 2010.
20. Sclifos L., Șuleanschi S., Lîsenco S. ș.a. *Materiale pentru profesori, diriginți și elevi. Modulul "Dezvoltarea personală și proiectarea carierei"*, clasa IX. Chișinău, tipografia "Garomont Studio", 2016, 76 p.

21. Sclifos L., Șuleanschi S., Dandara O. ș.a. *Materiale pentru profesori, diriginți și elevi. Modulul "Dezvoltarea personală și proiectarea carierei"*, clasa VIII. Chișinău, tipografia "Garomont Studio", 2016, 72 p.
22. Sclifos L., Șuleanschi S., *O carieră de succes acasă. Ghid metodologic pentru reconceptualizarea ghidării în carieră*. Chișinău, Arc, 2020, 141 p.
23. Веревкин Л.П. *Социально-профессиональная ориентация молодежи*. - Ашхабад, 1988.
24. Вершинин С.И., Савина М.С. *Основы профориентологии*. Москва: - Академия, 2009.
25. Сазонов А.Д., Калугин Н.И. *Профессиональная ориентация молодежи*. - Москва: Высшая школа, 1989.